

VALORIFICĂRI PATRIMONIALE LA CASA MEMORIALĂ NICOLAE IORGA BOTOȘANI

Constituirea patrimoniului cultural al Casei Memoriale Nicolae Iorga Botoșani a început în anul 1965, odată cu primele demersuri întreprinse de autoritățile locale pentru înființarea muzeului memorial în clădirea de pe strada Nicolae Iorga nr. 14 - ca urmare a inițiativelor intelectualității botoșănene din anul comemorativ, în care numele istoricului figura pe lista personalităților celebrate la UNESCO. Era *"singura clădire din orașul Botoșani asupra căreia există dute legate de viața savantului Nicolae Iorga"*, se preciza în corespondența oficială purtată de Sfatul Popular al orașului Botoșani cu Direcția Monumentelor Istorice București, Muzeul Regional Suceava și, în cele din urmă, cu Muzeul din Botoșani, care abia în anul 1967 ajunge să se ocupe de organizarea tematică a expoziției permanente și de gestionarea bunurilor sale. O cercetare cât de sumară a colecției documentare a casei memoriale te conduce la ideea că, în anul 1967, patrimonial muzeal era deja constituit, chiar dacă el se rezuma la un modest fond de carte (de aprox. 200 exemplare), dar foarte valoros, deoarece provenea din donațiile făcute de membrii familiei lui Nicolae Iorga. Toate exemplarele poartă ștampila donației, având următorul text: *"Donația Mircea N. Iorga"* - donatorul fiind fiul istoricului, primul născut din căsătoria cu brașoveanca Ecaterina Bogdan și primul contactat de autoritățile locale în demersul lor. Din nefericire, acesta se stinge din viață în ianuarie 1966, iar bunurile donate ajung la Botoșani prin grija soției sale, Vera Iorga. La acest fond documentar se adaugă alte aproximativ 500 de volume, transferate de Biblioteca orășenească, în perioada celor doi ani, 1966 și 1967, când, în actuala casă memorială, a funcționat un punct documentar cu titulatura (desprinsă din documentele de arhivă) *"Biblioteca Nicolae Iorga"* din Botoșani.

Completarea patrimoniului muzeal cu documente originale și obiecte cu valoare memorială, fără de care era imposibil să se amenajeze expoziția permanentă, a fost o activitate extrem de dificilă și de durată. Și-au asumat această responsabilitate muzeografi Elena Dicu, Angela Răileanu (devenită prin căsătorie Paveliuc-Olariu) și scriitorul Lucian Valea, care au apelat, în cele din urmă, la colaborarea cu Frasin Munteanu-Râmnic, cu domiciliul în București, (devenit muzeograf la Casa Memorială din Vălenii de Munte), pentru a reuși, în anul 1971, la centenarul nașterii lui Nicolae Iorga, să inaugureze prima expoziție permanentă și să introducă muzeul memorial în circuitul turistic național și, totodată, în rețeaua muzeistică a țării. Creșterea patrimonială a continuat an de an, prin achiziții și donații, dar și prin transferuri de la Rezerva Națională de Carte, de pe lângă Biblioteca Academiei Române, în urma demersurilor noastre din anii 1987 și 1991. Astfel, principala caracteristică a patrimoniului muzeal al Casei Memoriale Nicolae Iorga din Botoșani devenea, încă din acea perioadă, marea sa diversitate: se adunaseră bunuri culturale din aproape toate domeniile de aplicare: istoric-documentare, cu semnificație artistică, etnografică și de importanță științifică.

La comemorarea a jumătate de veac de la trecerea în eternitate a marelui istoric, în anul 1990, a avut loc inaugurarea celei de a doua expoziții permanente, când s-a realizat reconstituirea de epocă în primele două camere (spațiu închiriat de Zulia Iorga între anii 1876-1880) și reorganizarea tematică a expoziției ce se desfășoară pe cele zece panouri, amplasate pe holul casei memoriale. Circuitul de vizitare se continuă în bibliotecă, unde rafturile bibliotecii se completează cu vitrine în care se pot admira o serie de exponate de mare valoare: fotografii, manuscrise, cărți de vizită și obiecte cu valoare memorială, la care se adaugă un număr apreciabil de bunuri culturale care alcătuiește patrimoniului muzeal neexpus, care este valorificat prin expoziții temporare organizate de muzeul memorial în fiecare an, în cadrul programului manifestărilor culturale prilejuite de aniversarea din 5 iunie și comemorarea din 27 noiembrie. Pentru a fi mai riguroși în prezentarea ce urmează, vom reproduce ultima raportare statistică, potrivit căreia patrimoniul muzeal înregistrează 1003 repere la "valori muzeale" și 3462 numere de inventar în registrul de carte al bibliotecii casei memoriale. Din totalul de volume și periodice se detașează un număr de aproximativ 1100 de exemplare, majoritatea scrierile lui Nicolae Iorga, unele fiind ediții princeps, care supuse unei clasificări științifice se pot încadra în categoria de cărți rare, cărți vechi, carte bibliofilă. Pentru o mai bună valorificare a acestui fond de carte - neglijat până în prezent din motive independente de voința noastră, se impune de urgență o colaborare cu un specialist bibliograf, singurul care poate să determine o evaluare corectă și conform cu normele actuale folosite în biblioteconomie. Până atunci, ne vom concentra atenția asupra unei categorii patrimoniale care a făcut obiectul cercetării noastre în acest an, prezentând în continuare un număr de *fotografii Nicolae Iorga* valorificate expozițional, a căror descriere respectă prevederile Legii nr. 182/2000,

completată de Legea nr. 488/2006 privind clasarea bunurilor culturale mobile, însoțit de martori fotografici obținuți prin utilizarea tehnologiei digitale.

1. Fotografie Zulnia Iorga

Nr. inv. 173

Donație

Autor/Atelier: Atelier foto N.Boescu

Dimensiuni: 6,3 / 8,3 cm

Datare: 4/4 sec. XIX

Descriere:

Fotografie-bust în medalion; passpartou în formă de dreptunghi, decupat la colțuri. Reprezintă pe mama lui Nicolae Iorga în jurul vârstei de 35-40 de ani; cap descoperit; coafură cu breton. Poartă o bentiță neagră la gât și o rochie din material lucios, culoare nedefinită; guler alb, amplu, din dantelă; manșete, de asemenea, dantelate; brațele încrucișate, sprijinite pe mânerul unei piese de mobilier cu tapiserie ornamentată cu franjuri; bordură croșetată și butoni de prindere; decor de interior. Pe colțul din dreapta, față, sub medalion, se află marca atelierului fotografic. Textul dedicației autografe se află pe verso, scris cu cerneală mov: *Suvenir iubitei mele amice Esmeralde Villare dat de mine Zulnia Iorga.*" Valorificată expozițional în expoziția permanentă.

2. Tablou Nicolae Iorga la 60 de ani

Nr. inv. 51

Achiziție

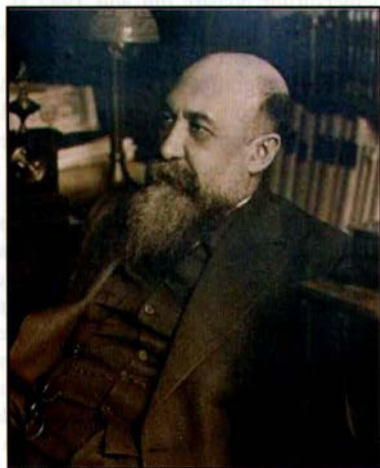
Autor/Atelier: necunoscut

Dimensiuni: 60 / 71 cm

Datare: 1931

Descriere:

Reprezintă pe Nicolae Iorga în biblioteca locuinței sale din București, la 60 de ani; imagine emblematică a marelui istoric. Este așezat pe scaunul din fața biroului; bustul ușor rezemat de spătar; poartă un costum cu țesătura în două culori asortate; haina descheiată, la un singur rând de nasturi; vesta încheiată complet, peste care se vede atârând un lornion. Decorul este cel specific unei camere de lucru: rafturi cu cărți și ustensile de scris. Acest tablou se afla pe peretele locuinței din Sinaia în momentul răpirii sale de către legionari, la 27 noiembrie 1940; prezintă urme ușoare de lovire cu un obiect dur, în colțul din dreapta, sus; autorul loviturii fiind unul din asasinii săi, după o informație indirectă provenită de la Cezar Teodoru – fost student și secretar al istoricului din acea vreme, botoșănean de origine. Ramă din lemn lăcuit, îngustă, fără valoare artistică; passpartout cartonat. Valorificare expozițională în biblioteca casei memoriale din Botoșani.

3. Fotografie Esmeralda Hermeziu

Nr. inv. 443

Donație

Autor/Atelier: Atelier foto Hugo Thiell s

Dimensiuni: 6 / 13 cm

Date: 3/4 sec. XIX

Descriere:

Personajul feminin reprezentat în fotografie are în jur de 30 ani; este așezată pe un scaun, cu un braț sprijit de birou, ține o carte în mână. Poartă o rochie lungă, elegantă; decor de interior. Fotografia face parte din albumul familiei Nicu și Zulnia Iorga - părinții savantului. Este o amintire de la Băile din Toplitz, frecventate și de părinții istoricului pentru tratarea bolii lui Nicu Iorga. Pe verso este imprimată marca atelierului fotografic, realizată într-o grafică simplă și i un text în limba germană; fără dedicații autografe. Valorificare

expozițională în reconstituirea de epocă din "salonul" familiei - casa copilăriei din Botoșani.

4. Fotografie Nicu și Zulnia Iorga - părinții savantului

Nr. inv. 179

Donație

Autor/Atelier: Atelier foto Otto Bielig & Frere

Dimensiuni: 6,1 / 15 cm

Date: 3/4 sec. XIX

Descriere:

Nicu și Zulnia Iorga împreună, stând în picioare, într-un decor de interior, în jurul vârstei de 30, respectiv 24 de ani; Nicu Iorga în costum, încheiat la un singur rând de nasturi; revere mici. Zulnia Iorga poartă o rochie lungă, de culoare închisă, cu broderie la mâneci și pe umeri, iar talia marcată de un cordon lat. Marca atelierului fotografic este situată în partea de jos, stânga, imprimată în culoare albastră; emblema atelierului se află pe verso, într-o grafică în care abundă elemente vegetale ce încadrează imaginea a doi copilași care folosesc un aparat foto clasic; fără însemnări autografe. Valorificare expozițională la reconstituirea de epocă din "salonul" familiei - casa copilăriei din Botoșani.

5. Fotografie Nicolae Iorga la Veneția

Nr. inv. 76

Achiziție

Autor/Atelier: AGFA Brorica

Dimensiuni: 8,8 / 13,7 cm

Date: 2/4 sec. XX

Descriere:

Fotografie - tip carte poștală; reprezintă pe Nicolae Iorga surprins pe Canale Grande, în gondolă, citind ziarul *Corriere Della Sera*. Este așezat pe banca din lemn; îmbrăcat într-un pardesiu de culoare închisă; cu baston și pălărie asortată; barbă albă. Se remarcă vizibilitatea decorului venețian. Valorificare în expoziția permanentă din biblioteca casei memoriale.

6. Fotografie Zulia Iorga în port popular

Nr. inv. 180

Achiziție

Autor/Atelier: Swiatoniowski /atelier foto vicnez

Dimensiuni: 6,8 / 11,8

Datare: ¾ sec. XIX

Descriere:

Reprezintă o fotografie din tinerețe a Zuliei Iorga, mama lui N. Iorga, într-un decor de interior, în port popular, cu diademă pe cap și trei șiraguri de mărgelă; mâna stângă sprijinită pe mașina de tors. Fotografie în chenar negru cu dungă aurie și inscripția atelierului fotografic al curții regale, în partea de jos. Valorificare expozițională în reconstituire de epocă.

7. Fotografie Nicolae Iorga în vizită la Iași

Nr. inv. 280

Donăție

Autor/Atelier: necunoscut

Dimensiuni: 13,8 / 8,8 cm

Datare: 13 august 1935

Descriere:

Fotografie de grup în aer liber; Nicolae Iorga însoțește un grup de cursanți de la Universitatea Populară din Vălenii de Munte în obișnuitele vizite de documentare care încheiau, în fiecare an, cursurile de vară; este în primul rând, poartă un costum de culoare deschisă, pălărie asortată; ținută lejeră, cu mâinile în buzunare. Lângă el se află Ecaterina Iorga, soția sa, care poartă o rochie albă, o poșetă plic de culoarea rochiei. Ceilalți cursanți sunt de diferite vârste: tineri, tinere, bărbați, femei și o fetiță de 7-8 ani. Vegetație abundentă, specifică unei luni de vară. Valorificare expozițională în biblioteca casei memoriale.

8. Fotografie Bust I Nicolae Iorga

Nr. inv. 05

Achiziție

Autor/Atelier: Giacomelli/ atelier italian

Dimensiuni: 11,8 / 8,8

Datare: 1/4 sec. XX

Descriere:

Fotografia reprezintă pe Nicolae Iorga văzut din față, cu bustul ușor înclinat spre dreapta. Cap descoperit, barba năgră; în jurul vârstei de 35 de ani. Marca atelierului este aplicată prin ștanțare; dreapta, în partea de jos. Valorificare expozițională.

9. Fotografie Bust II Nicolae Iorga

Nr. inv. 431

Donăție

Autor/Atelier: Arax – Paris/atelier foto

Dimensiuni: 5,2 / 7,3 cm

Datare: 2/4 sec. XX

Descriere:

Fotografie bust Nicolae Iorga în jurul vârstei de 50 de ani; cap descoperit; barba puțin încăruntită; haină cu rever de culoare închisă; guler alb. Marca atelierului foto, scris alb în colțul din stânga, jos; pe verso, se află ștampila atelierului; emblemă cu text în limba franceză. Valorificare expozițională în expoziția permanentă.

10. Fotografie Nicolae Iorga la Văleni

Nr. inv. 48

Achiziție

Autor/Atelier: atelier foto-tehnica Nicolae Tatu

Dimensiuni: 14,1 / 13,3 cm

Datare: 2/4 sec. XX

Descriere:

Fotografie realizată în cerdacul de la Văleni. Nicolae Iorga în costum, încheiat la un nasture; cu un braț se sprijină de stâlp, cu celălalt hrănește un câine. Marca atelierului, pe verso; ștampilă care are în conținut adresa și numărul de telefon; scris de culoare albastră. Valorificare expozițională în expoziție temporară.

11. Fotografie Ermil Iorga - vărul lui Nicolae Iorga

Nr. inv. 348

Achiziție

Autor/Atelier: Bielig, Jean/ atelier foto Botoșani

Dimensiuni: 6,4 / 10,3 cm

Datare: 2/2 sec. XIX

Descriere:

Fotografia reprezintă pe vărul lui Nicolae Iorga, Ermil Iorga, evocat în paginile memorialistice din *O viață de om așa cum a fost*, în vol. I. Este surprins într-un decor de interior, stând pe scaun; cu un braț sprijinit de o piesă de mobilier, probabil masă, sculptată, cu ornamente în motive vegetale. Este îmbrăcat cu o tunică lungă, până la genunchi, încheiată la două rânduri de nasturi; pantalon de culoare deschisă și cămașă albă. Poartă o pieptănătură cu cărare într-o parte. Apreciem vârsta în jur de 20 de ani. Marca și emblema atelierului foto este pe verso: desen în motive vegetale; scris de culoare roșie pe fundal galben. Valorificare în reconstituirea de epocă din expoziția permanentă.

THE PHOTO REVALUATIONS ON MEMORIAL MUSEUM NICOLAE IORGA, BOTOȘANI

(Summary)

Setting up the patrimony of the Memorial Museum Nicolae Iorga, Botosani, started in 1965, with the planning of a memorial museum in 14 Nicolae Iorga Street, where the great historian lived in his childhood, with his family.

The research of the museum's archives concerning the origin of the cultural property accumulated in time reveals the fact that the main characteristic is the great variety. Documents of historical, artistic, ethnographic and scientific value are all stored here.

In this presentation we focused on a number of 11 photos of Nicolae Iorga, and his family, which we describe as legal norms in force and we illustrate them with witnesses obtained digitally.